

Què és Sala Cabanyes?

Una entitat associativa de caràcter voluntari, que és exemple d'Associacionisme Cultural.

La història de la Sala Cabanyes, la secció teatral del Centre Catòlic, és una petita part de la història de Mataró.

El Centre Catòlic va ser fundat l'1 de novembre de 1884 amb el nom de Círcol Catòlic d'Obrers i és l'entitat associativa més antiga de la ciutat. El seu naixement s'emmarca en una època d'apogeu de l'associacionisme català, a l'últim terç del segle XIX: el 1872 es fusionen l'Ateneu Català i el Casino Mercantil Barcelonès donant a llum l'Ateneu Barcelonès, el 1891 es crea l'Orfeó Català i en aquests mateixos anys neixen les primeres entitats excursionistes.

Després de passar per diversos locals, l'any 1908 se situà a La Riera, on encara ara es troba, gràcies al treball del seu aleshores president, Emili Cabanyes. A la seva mort s'obrí un impàs i es passà per uns moments crucials per a l'entitat. Fou mossèn Josep Plandolit qui proposà l'entrada d'un nombrós grup de joves obrers del Patronat de Sant Josep, per captar nous socis i treballar conjuntament. Una de les seves predileccions fou el teatre i així es creà, l'any 1916, la Secció Dramàtica, després anomenada Sala Cabanyes.

En els seus inicis, l'associació va néixer amb l'objectiu d'oferir als seus associats un espai de trobada on fomentar el lleure, la lectura i l'educació. Durant els seus més de 125 anys d'història, el Centre Catòlic ha impulsat iniciatives en diversos camps com l'educació, el teatre, la música, el cooperativisme, les arts i l'esport, entre d'altres. Fruit d'aquest treball, el ple de l'Ajuntament de Mataró del 4 de febrer de 2010 va aprovar atorgar la medalla de la Ciutat al Centre Catòlic per la transcendència cultural i social de les activitats portades a terme al llarg dels seus ja més de 125 anys d'existència.

La Secció Teatral del Centre Catòlic dita La Sala Cabanyes, ja plenament formada dins del Centre Catòlic i dotada d'identitat pròpia des del 1916, amb l'empenta dels seus associats inaugurà al 1933 el seu teatre actual, que avui en dia es manté viu fruit de l'esforç col·lectiu de les persones que hi col·laboren.

La Sala Cabanyes és un espai on l'activitat cultural, que a través del teatre, serveix de plataforma d'integració social i on es transmeten i comparteixen valors com el treball individual i grupal, l'autodisciplina i l'estima per la cultura de generació en generació.

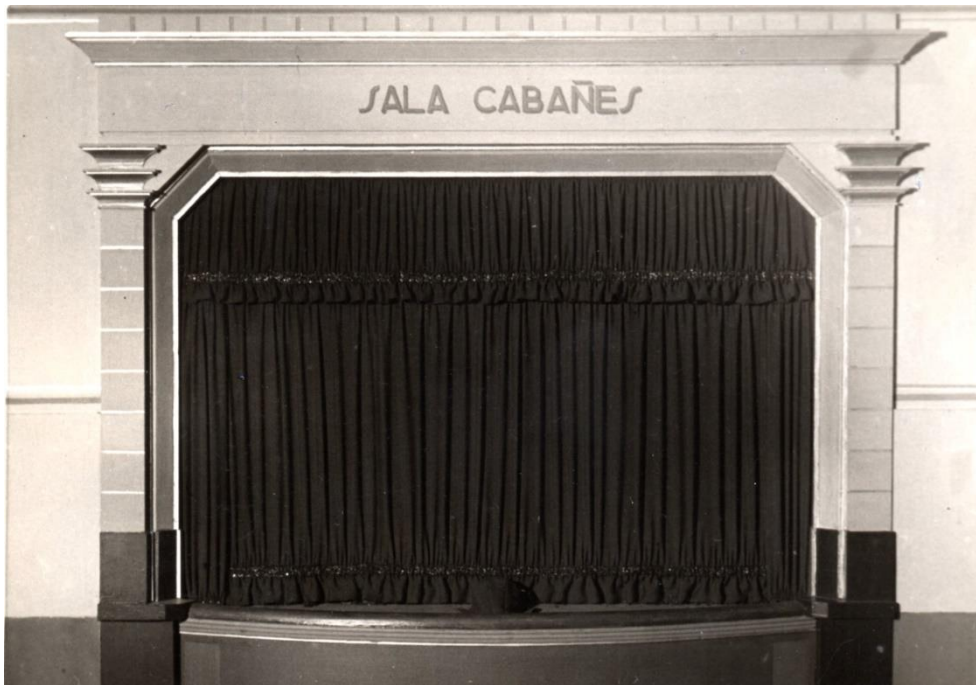
L'entitat compta actualment amb més de 525 membres actius, a més de molts altres col·laboradors. Generació darrera generació es manté en nombre i quantitat, pel que es fa difícil de trobar alguna família mataronina que no hagi estat vinculada a Sala Cabanyes d'una manera o d'una altra.

Sala Cabanyes és membre fundador de la Coordinadora de Pastorets de Catalunya i també forma part de Federació de Grups de Teatre Amateurs de Catalunya.

La programació anual, la tasca de formació a diversos nivells (teatral, musical i tècnic) i la implicació en les festivitats locals contribueixen a situar la Sala Cabanyes com una referència en el teixit associatiu mataroní i en el món teatral nacional. Per als mataronins i per a molts aficionats al teatre d'arreu del país, és inimaginable un Mataró sense la Sala Cabanyes i els seus Pastorets.

És tal la capacitat i voluntat de l'entitat d'oferir espectacles escènics de producció pròpia al públic, que la temporada 2012-2013 va obrir una segona sala, l'Espai Saleta, pensada per a obres de petit format i teatre d'autor, i que amb el seu nom, recorda el primer espai teatral de la Secció Teatral Sala Cabanyes del Centre Catòlic de Mataró.

També porta a terme una política de col·laboració amb altres entitats (Primera Fila, Grup Independent de Teatre, Escola Municipal de Música de Mataró, Cor Ciutat de Mataró, Òmnium Cultural, Tecnocampus, M1 TV, Mataró Radio...) amb les quals s'ha obert la possibilitat de realitzar coproduccions com una forma de crear sinèrgies i compactar els esforços.

El Teatre

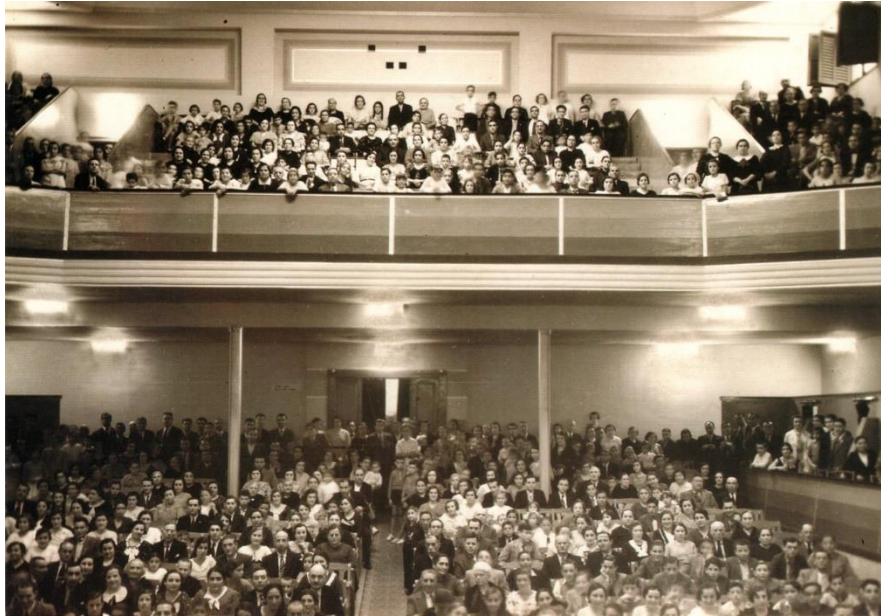
Aquest teatre es va inaugurar l'any 1933 amb el nom de “ Sala Cabanyes” , en record del que havia estat president i decidit impulsor de les activitats del Centre Catòlic, l'arquitecte mataroní Emili Cabanyes i Rabassa.

L'amplitud i modernitat de les noves instal·lacions, projectades per l'arquitecte Gaietà Cabanyes, van propiciar l'estrena d'espectacles més complexos i agosarats. Els Pastorets es van enriquir amb nous decorats i vestuari, amb l'ampliació de l'orquestra i amb la incorporació del pròleg de fantasia. L'any 1935 va estrenar-se “ La Passió” que es va mantenir en cartell durant més de tres dècades. Des del 1940 i per espai de dotze anys es van programar també innumbrables representacions de sarsuela. I el repertori habitual d'obres infantils, drames i comèdies —dins els estàndards del teatre d'afeccionats—van assolir unes posades en escena remarcables.

Els Pastorets de Mataró, declarats Patrimoni Cultural de la Ciutat (1981), s'han emmotllat a les particulars característiques de l'escenari d'aquest teatre com una mena de vestit perfecte, fet a mida. Així han esdevingut un espectacle únic i singular.

Al llarg dels anys, la Sala Cabanyes ha dut a terme diverses obres de millora per adaptar l'equipament a les exigències tècniques i de seguretat tant a l'escenari com a la platea. Actualment és un teatre perfectament equipat, viu, cèntric i obert a la ciutat, amb una programació estable d'octubre a juny.

Compta amb més de 350 membres actius que, a més de la seva participació específica en les múltiples tasques teatrals, col·laboren també en diverses iniciatives populars, lúdiques i culturals de Mataró.

Què fa Sala Cabanyes?

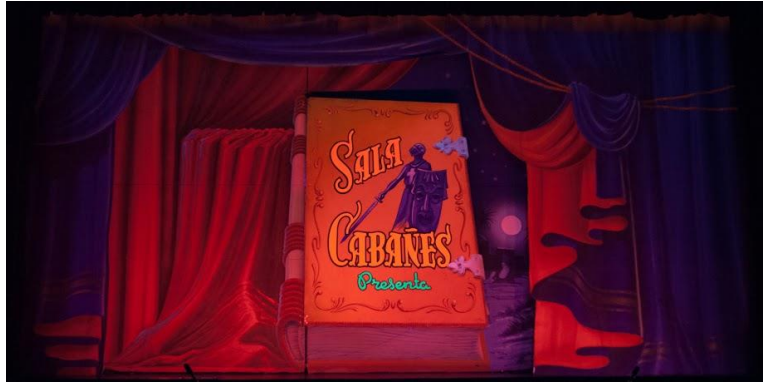
Fonamentalment produccions pròpies de teatre amateur, i especialment i de manera molt rellevant, Els Pastorets de Mataró.

1. Els Pastorets de Mataró

Des de l'any 1916 es representen Els Pastorets de Mataró. Primer al primigeni espai teatral anomenat La Saleta, situada on ara hi ha el teatre, i a partir del 1933 en l'actual teatre. Així doncs, aquest espectacle de referència obligada en la cultura popular i tradicional catalana i de la tradició consubstancial a la vida cultural de Mataró, farà 100 anys el proper 2016. Els actuals membres de Sala Cabanyes estem orgullosos de poder dir que els nostres Pastorets de Mataró són una referència a nivell teatral dins de la cultura mataronina i catalana, i que ja no només són nostres, sinó que formen part del patrimoni cultural col·lectiu mataroní i català.

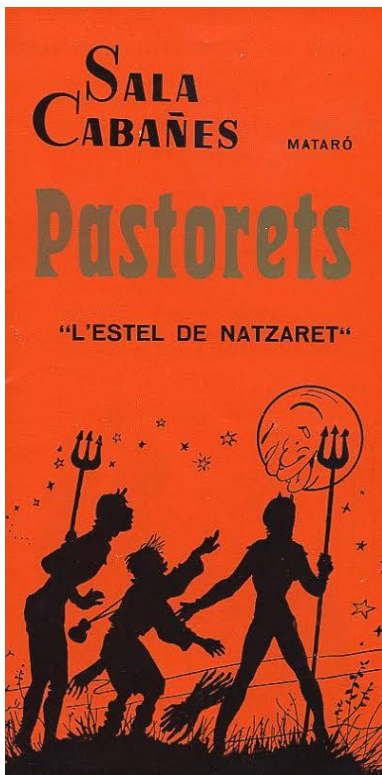
Com a reconeixement d'aquesta convicció, l'any 1981, el primer ajuntament democràtic de Mataró va decidir declarar aquest espectacle Patrimoni Cultural de la Ciutat. El consistori els va declarar així en reconèixer la seva singularitat, els valors culturals i tradicionals que contenen, la perseverança de diverses generacions de mataronins per mantenir-los vius al llarg de tants anys i sobretot pel rigor en la seva execució.

Sala Cabanyes representa Els Pastorets de Mataró 10 vegades cada temporada, coincidint com s'escau amb les festes nadalenques i amb un promig d'espectadors que sobrepassa els 300 per representació.

Els Pastorets de Mataró són un espectacle multitudinari i de participació popular, que es fa possible gràcies a la feina desinteressada de més de 300 persones que posen el seu granet de sorra en diferents àmbits. Tot plegat suposa una logística especial per poder aixecar el teló cada temporada. Pel que fa a la interpretació, a banda dels personatges amb text, gent de totes les edats surt a l'espectacle fent de massa. En algunes escenes, com la "Casa de Naïm" o "Cercant Posada", gairebé un centenar de persones arriben a coincidir damunt l'escenari creant un efecte impressionant.

Els Pastorets de Mataró segueixen el text escrit per Ramon Pàmies i Pina el 1891 amb el nom de "L'Estel de Natzaret" i estrenat el 1898 pel Centre Moral i Instructiu de Gràcia de Barcelona. El text original es va acompanyar amb música composta per Mn. Miquel Ferrer i Ramonatxo.

A Mataró, aquesta música es va renovar amb el pas dels anys amb les partitures escrites especialment pels mestres Felip Vilaró i Enric Torra, que d'una manera molt característica, és interpretada en directe des dels anys seixanta a cada funció per una orquestra formada per 17 músics.

Un altre tret característic de Els Pastorets de Mataró és que al text de Ramon Pàmies "L'estel de Natzaret", s'hi va afegir l'any 1940 un pròleg de fantasia singular on es representa com era el món abans de l'arribada del Messies, i que és un compendi de les tradicions paganes arrelades a la nostra cultura popular. Nimfes, bruixes i follets dominen la Terra. Aquest pròleg està absent de diàleg, i tot el missatge es transmet a través la dansa.

De manera molt significativa, Els Pastorets de Sala Cabanyes mantenen viva la tradició de l'escenografia catalana de començaments de segle, amb decorats plans de paper fets per artistes de gran reconeixement disposats segons la manera clàssica de Telons, Rompiments i Forillos. En ells varen treballar els mataronins Salvador Serra, Salvador "Vadó" Llovet, els tallers de Valera i Garcia i dels Germans Salvador de Barcelona, i per descomptat el gran escenògraf Josep Ciudad.

Actualment el paper s'està substituint en la mesura de les possibilitats econòmiques per decorats elaborats amb roba ignífuga de cotó, reproduint meticulosament els originals malmesos.

2. Programació estable.

Els Pastorets són el pal de paller d'una programació anual d'entre sis i vuit muntatges de producció pròpia entre setembre i juny, que Sala Cabanyes posa cada temporada a l'abast de la ciutat, la comarca i el país.

Alguns d'aquest espectacles, per la seva configuració i qualitat, entren dins de circuits de Concursos, Mostres i contractacions directes que altres entitats del territori convoquen. La participació de Sala Cabanyes en aquests circuits ha reportat la consecució de nombrosos premis de teatre amateur durant les darreres temporades.

3. Formació

La tasca de formació que porta a terme la Sala Cabanyes es vehicula a través de l'Escola de Teatre "La Saca".

Nascuda l'any 2000, la Saca -un nom que combina les dues primeres lletres de Sala i Cabanyes i, a la vegada, fa referència a una de les escenes més emblemàtiques de Els Pastorets- programa des de fa més 15 anys un curs regular els dissabtes al matí per a nens d'entre 6 i 15 anys, a més de cursos monogràfics i estades d'estiu. Actualment hi ha 78 de nens inscrits, dividits en vuit grups d'edat, que porten els noms de diferents personatges dels Pastorets.

A més, també disposa d'una Aula de Lectura Teatral dirigida a aquelles persones que volen aproximar-se a llegir en veu alta i apropar-se a la interpretació.

La tasca de formació de la Sala Cabanyes, però, té una llarga trajectòria al darrera. Gràcies a anys de treball constant i l'aposta per nous valors sorgits de la mateixa entitat, el món teatral català està fornit de professionals sortits de la Sala Cabanyes. Actors com Amadeu Casanovas, Joan Pera, Jordi Bosch, Boris Ruiz, Josep Fadó, Pere Anglas, Pep Plaza, Montse Vellvehí, Jordi Font, Albert Triola, Xevi Ribas, Sara Espígul, Lurdes Fabrès, Marc Flynn, Clara de Ramon, Nil Bofill, Núria Serra, Mercè Grané i d'altres, en són un exemple. En aspectes tècnics, cal mencionar escenògrafs com Josep Ciudad i Jordi Ribas.

4. Participació ciutadana

La Sala Cabanyes és una entitat oberta a la ciutat, que participa i aporta recursos humans i materials en el calendari festiu d'arrel tradicional matoroní. L'entitat participa activament a la Cavalcada de Reis, els Tres Tombs, el Carnestoltes, l'Enterrament de la Sardina i Les Santes, Festa Major de Mataró. L'entitat també col·labora en actes culturals com la Mostra d'Entitats, el Dia Internacional del Teatre i festes de barri com els dels carrers Cristina, Sant Bru i Baixada Massot, la festa del carrer Sant Pere més Baix o la Serenata del carrer Sant Ramon. Independentment de tot això, la Sala Cabanyes té una activitat social interna molt important, participada pels seus associats i simpatitzants, sovint oberta a la ciutat.

Com hem dit abans, La Sala Cabanyes col·labora de manera fluïda i assídua amb altres entitats com la Colla Capgrossos de Mataró, Armats de Mataró, Òmnium Cultural, l'Associació de Pessebristes, el Foment Matoroní, el Grup de Teatre EPMA, Equips de Suport o la Coral Primavera per la Pau, a més d'altres iniciatives singulars.

5. La repercussió territorial de l'entitat

Situada al cor de Mataró, una ciutat amb 120.000 habitants, és un dels pilars de l'eix cultural de Mataró format a l'entorn de La Riera, juntament amb el Teatre Monumental, el Foment Matoroní, la Basílica de Santa Maria, Can Palauet, la Casa Coll i Regàs, Ca l'Arenas i el mateix Museu de Mataró.

La Capitalitat d'una Comarca de 424.000 habitants es nota i hem detectat que molt públic complementa les seves sortides a Barcelona amb les que fan a casa nostra, perquè saben que hi troben una alta relació preu/qualitat.

D'altra banda, són molts els grups de tot Catalunya (des de l'Ebre al Pirineu Lleidatà o comarques interiors) que ens consulten aspectes teatrals i que venen a veure els nostres Pastorets i que durant la temporada ens sol·liciten col·laboracions en forma de compartir textos, ajudes de tota mena, intercanvis d'opinions i criteris, consells...

L'estrena constant d'efectes, escenografies, la composició de peces musicals i l'enginy de trucs i efectes escenogràfics han fet famosos i extraordinàriament populars arreu de Catalunya el nostre espectacle "Els Pastorets de Mataró". Podem afirmar, orgullosos i sense falsa modèstia, que "Els pastorets de Mataró" i Sala Cabanyes han estat i són exemple de models organitzatius, d'aplicació de normes, d'adaptació a les diferents casuístiques, cosa que reverteix en el territori tant pel que fa al públic com pel que fa als grups de Teatre o que treballen amb la Cultura popular i tradicional.

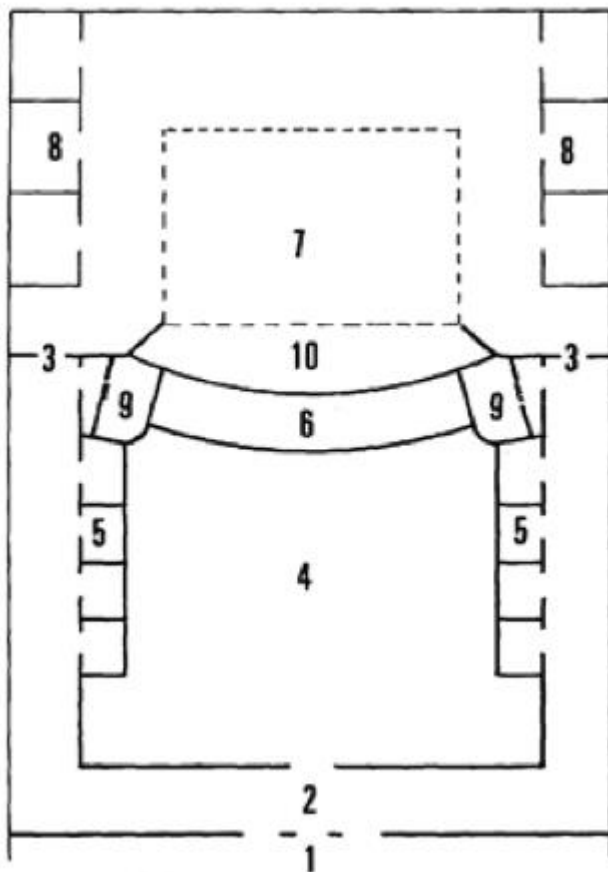
Així hem estat fundadors i actors principals en la creació de la Coordinadora de Pastorets de Catalunya, participem en la Federació de Grups de Teatre Amateur de Catalunya i en la Federació d'Ateneus.

El Teatre

Sala Cabanyes és un teatre a la italiana, construït l'any 1933
Al llarg dels anys 1973, 1984, 1995, 2010 i 2011 s'hi ha fet diverses remodelacions per tal d'anar-lo mantenint i adequant a les necessitats actuals.

Mesures del teatre

Altura de la boca: 5.55m
Amplada de la boca: 9,00 m
De la corbata a la boca: 2,10 m
De la boca al fons: 5,25 m
Amplada entre parets: 17,00 m
Altura del teler: 11,20 m
Capacitat del teler: 50 barres
Estructures laterals practicables a cada costat de la corbata
Fossar per a la orquestra

1. Vestíbul
2. Distribuidor
3. Entrada a l'escenari
4. Platea
5. Llotges
6. Fossar per a l'orquestra
7. Escenari
8. "Hombros"
9. Accés a platea
10. Proscènic

Vocabulari Teatral

Acotament: És el que en un text de teatre s'escriu amb altre tipus de lletra per a indicar l'acció dels personatges.

Actor/actriu: el que representa obres dramàtiques

Aforament: capacitat d'una sala.

Apuntador: l'encarregat de llegir el libreto de l'obra i anar dictant als actors el que han de dir.

Autor: escriptor d'obres dramàtiques. Durant els segles XVI i XVII eren també directors i empresaris teatrals.

Bambolines: peces de tela que se situen verticalment en la part superior de l'escenari.

Camerino: cambra on es vesteixen i maquillen els actors abans de sortir a escena.

Decorat: Elements físics que representen el lloc on es desenvolupa l'acció.

Escena: Part d'una obra de teatre; l'escena canvia quan canvien els personatges (u o varis entren o surten). Escena també és l'espai, el lloc on els actors representen l'obra.

Escenografia: És tot el que es posa en l'escena per a donar la idea del lloc i de l'època que es desenvolupa l'acció. Pot ser un teló pintat al fons, una taula o un arbre o un arc i tota classe d'invençions o simplement un detall que li ajudi al públic a imaginar el lloc.

Fosc: moment en que l'escenari queda completament sense llum.

Platea: llotja baixa que es troba juntament amb el pati de butaques.

Proscènic: En els teatres moderns, part anterior de l'escenari enfora del marc, davant el teló de boca.

Taquilla: conjunt de localitats que estan a la venda.

Teatre: edifici o lloc destinat a les representacions d'obres dramàtiques.

Teló: peça gran de tela que tanca l'escenari en l'embocadura.

Vestuari: La roba que usa un actor en escena per a representar millor el seu personatge.

